

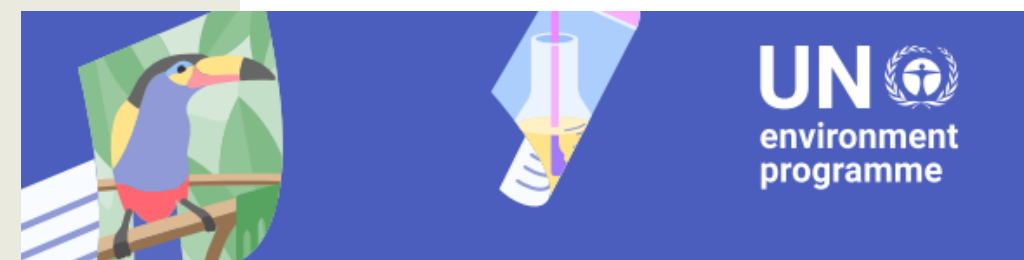
Forvaltning av arealene – fungerer det godt?

Lokalsamfunnskonferansen 2026

Lokal arealforvaltning – skal kommunenes innflytelse svekkes?

12. januar 2026, Gardermoen

Hanne K. Sjølie

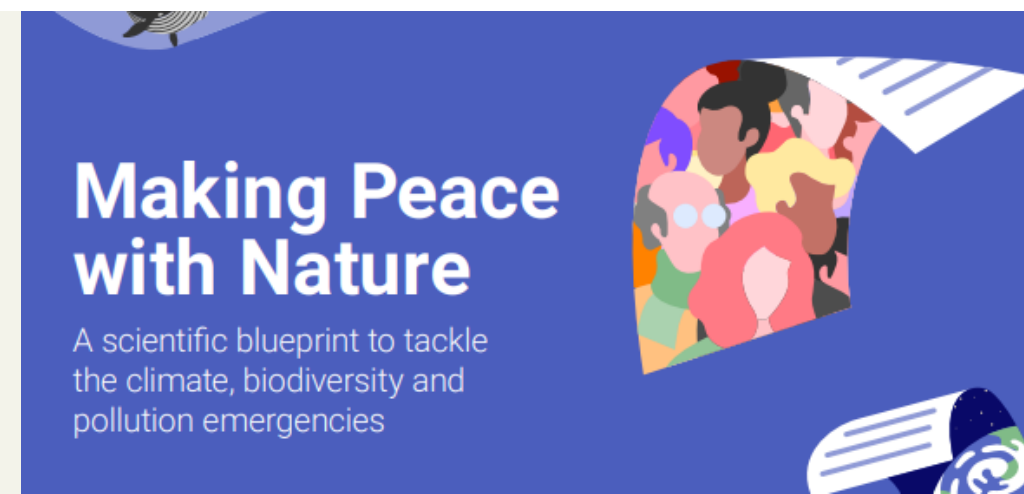

Aftenposten

Norge | Klimakrisen - dette skjer

Dramatisk rapport: Naturen ødelegges så raskt at det truer evnen til å livnære Jordens befolkning

Nesten 10 prosent av verdens plante- og dyrearter er i realiteten allerede utryddet, selv om det finnes noen få eksemplarer igjen.

VG

VG Live VGTV eAvis TV-guide Tips oss VG Tilbud

ANNONSE

Log

annonsse

OMO

9

999

Se hele deavisen >

Megaflis

Verdens dyrebestand stuper: – Det er dramatisk

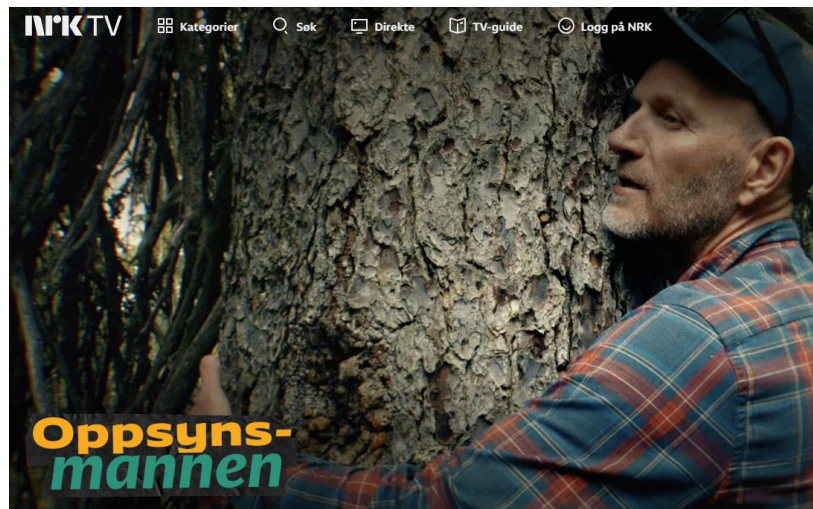
Verdens dyrebestander har sunket med hele 69 prosent på drøye 50 år, ifølge en fersk rapport. Verdens naturfond (WWF) er svært bekymret.

MENINGER

Den siste villmarka

Hvis ingen gjør noe, vil norsk villmark snart være historie. Og det vil den. For ingen gjør noe.

Aftenposten

Nyheter

Oslo

Meninger

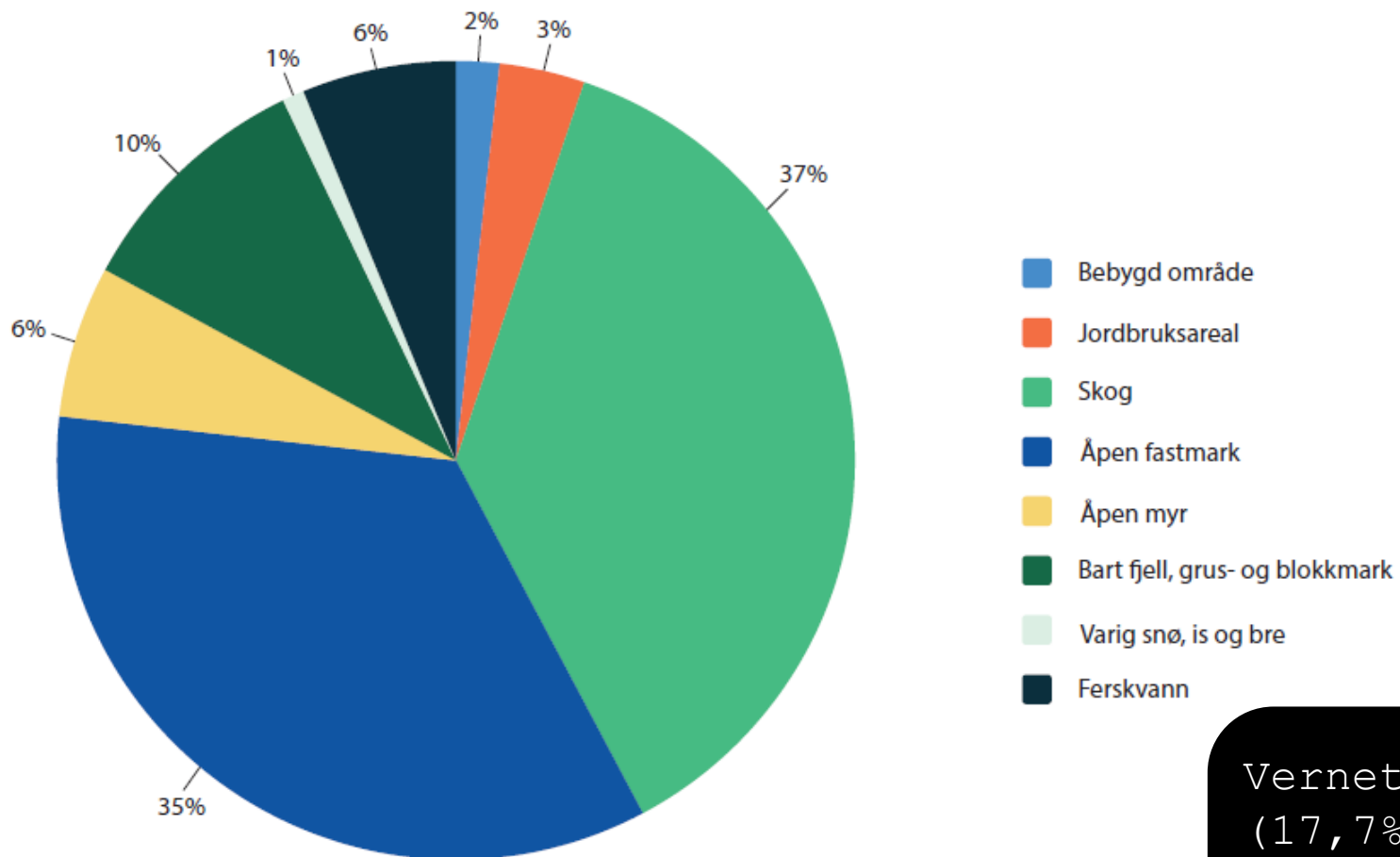
A-magasinet

Vink

E-avis

Det tilsvarer nesten 600 fotballbaner om dagen. Norge toppe den lite ærerike listen over land som bygger ned mest natur per innbygger, ifølge [NRK](#).

Nedbygd natur

Totalt
nedbygd
areal: 1,7 %

Kilder:
Miljødirekto-
rat, SSB

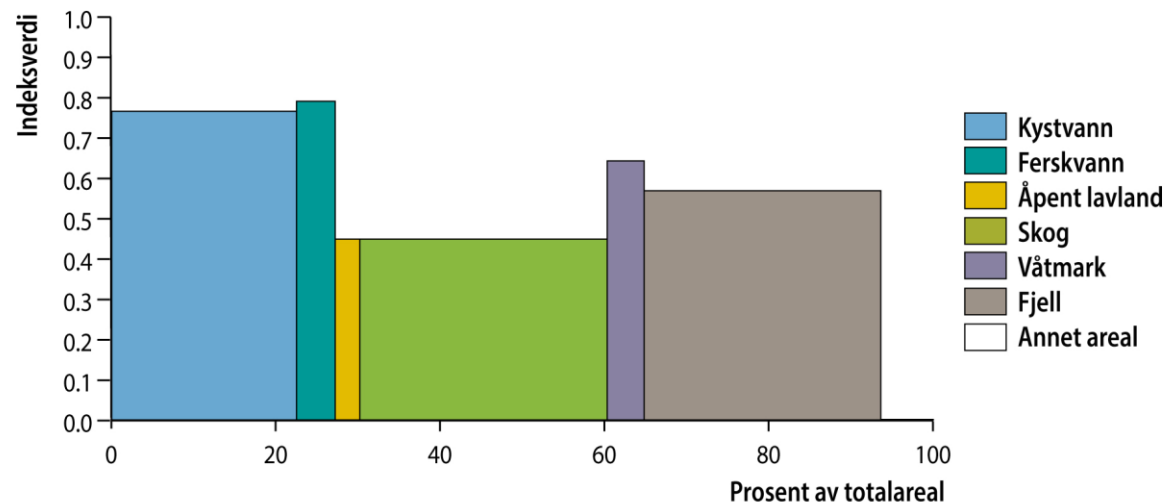
Årlig nedbygging: 50 km²
Tilsvarende 0,015 % av Norges fastlandsareal
per år

Vernet fastlandsareal
(17,7%) 25,8% med Svalbard

Naturavtalen: bevare 30%
av naturen sammen med
andre land

Naturens tilstand og dens utvikling

2024 Naturindeks for Norge

Menneskepåvirkete økosystemer lengst unna referansetilstanden

For naturlige økosystemer: referansetilstand er tilstand lite påvirket av menneskelig aktivitet.

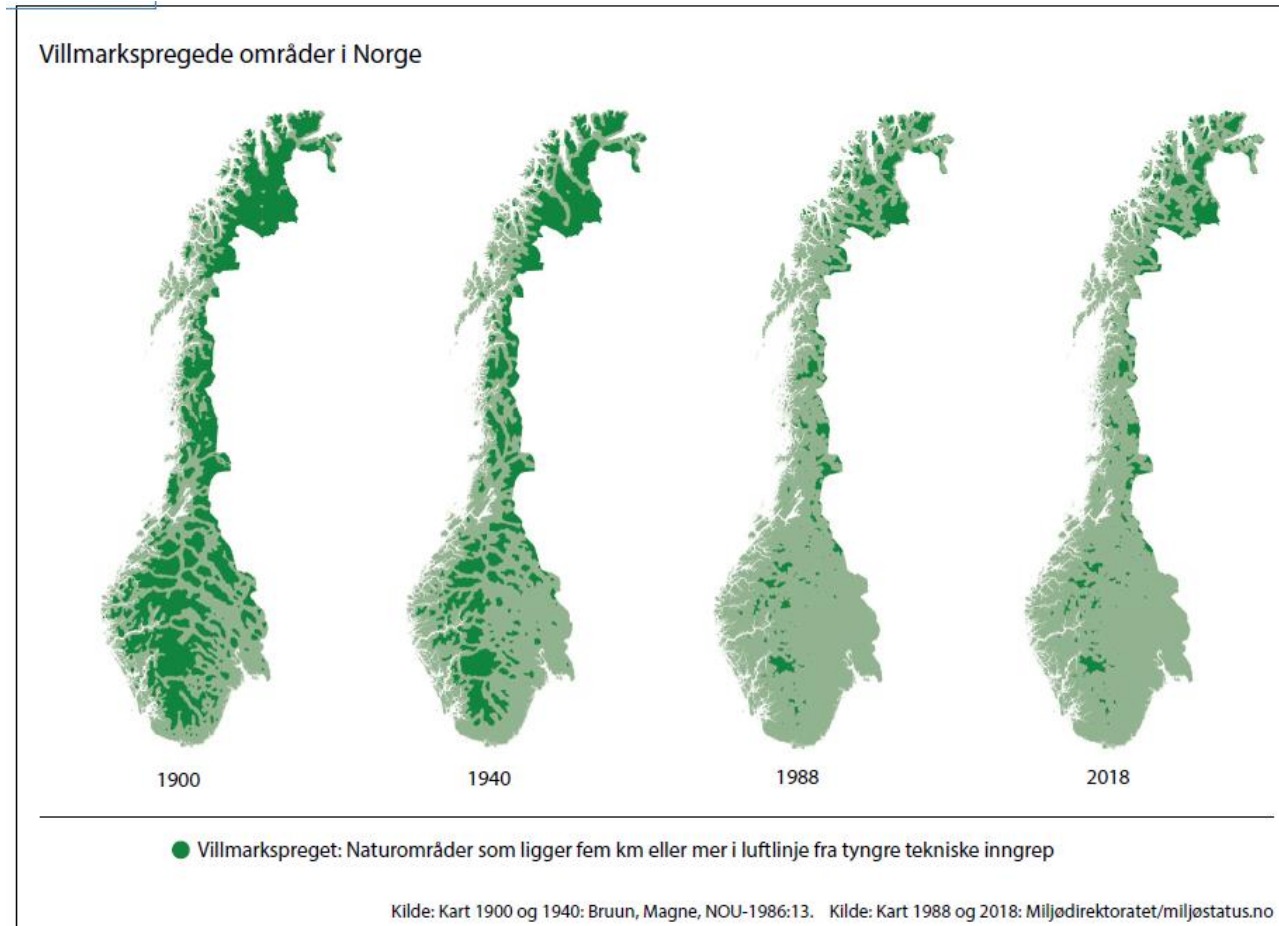
Stabilt

Eneste økosystemet med endring siste 25 år er skog

Endringen er i positiv retning

naturindeks.
no

Villmark?

Konstruert bakover fra
1986

Tyngre tekniske
inngrep inkluderer
moderne infrastruktur

- ✓ Bilveier, jernbane
- ✓ Større dammer
- ✓ Kraftlinjer

Ekskluderer tidligere
infrastruktur

- ✓ Hesteveier,
slepeveier o.l.
- ✓ Mindre dammer
- ✓ Bygninger

Menneskene har brukt og formet naturen i all tid

- Hogst, urskogen fjernet
- Avskoging
- Artsmangfoldet formet gjennom bruk
- 1850: ca. 70-100 000 setre i drift, nå: ca. 740
- 1 av 3 arter som er truet er truet på grunn av redusert og intensivt bruk

Bilde: Henrik Jacob Ielstrup/Norsk Skogmuseum (CC BY-ND 4.0)

Bilde: Anno Museum (CC PDM)

Bilde: Bård Løken/Anno Museum (CC BY-NC-ND)

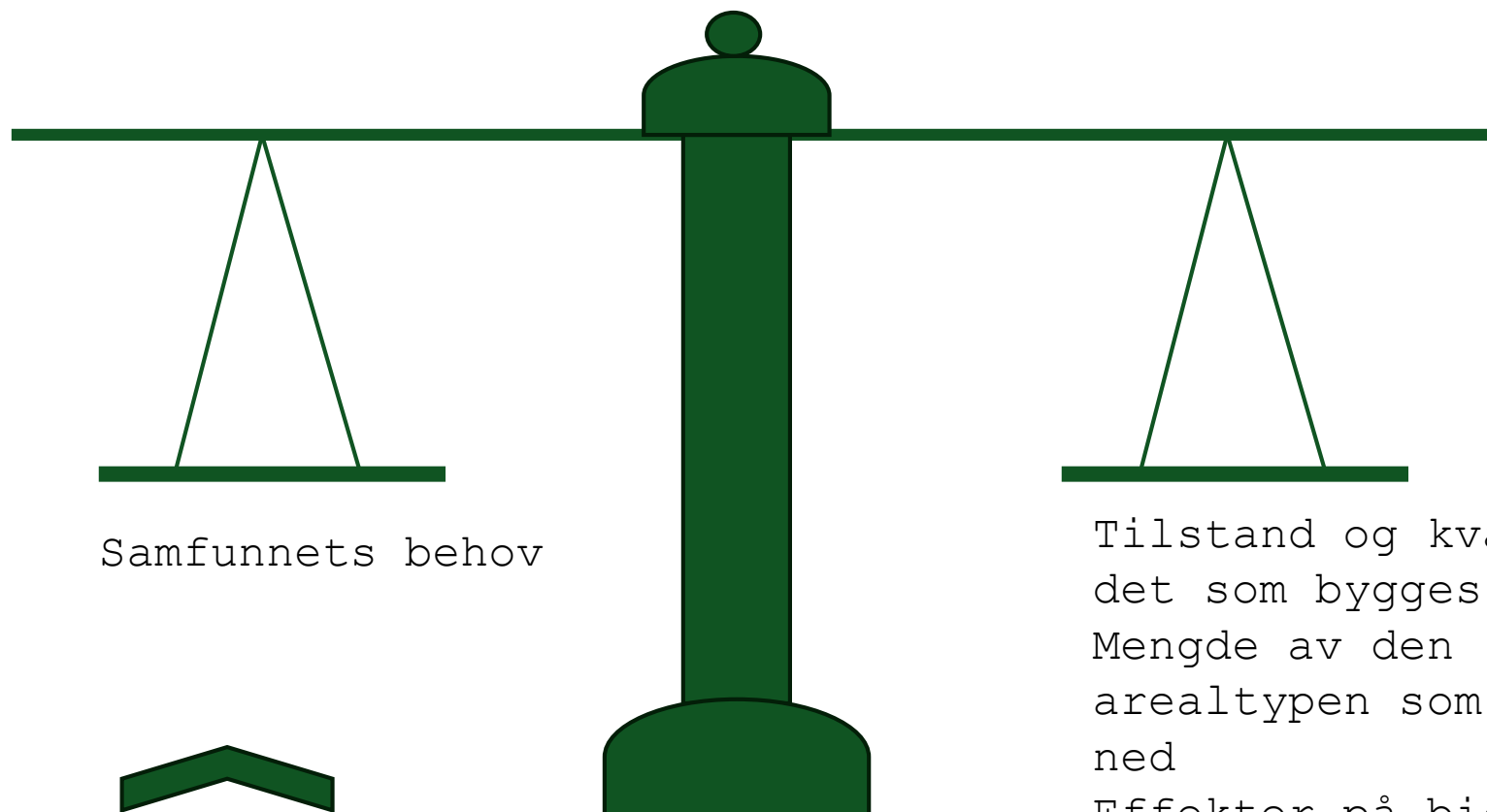
- Moderne hytter og infrastruktur gir tilgang til natur og bruk
- Stadig mer arealeffektiv utbygging
- Tilpasse nærområder til rekreasjon
- Ivareta villrein og andre arealkrevende arter

Bilde: ivillmark.no

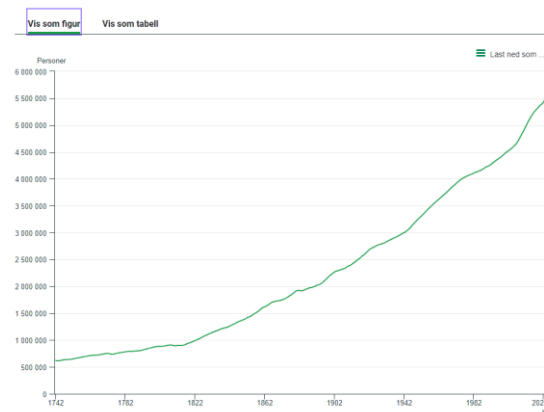
Bilde: Hafjell resort

Samfunnets behov

Tilstand og kvalitet på
det som bygges ned
Mengde av den
arealtypen som bygges
ned
Effekter på biologisk
mangfold

Norges befolkning

Næringsliv
Økonomisk vekst
Befolkningsvekst
Urbanisering
Mer fritid og
bedre helse

Utbygging prosesser

- Gode systemer og strenge regler for bruk av natur; rom for forbedring
- Usikkerhet – derfor føre var
- Mye kunnskap om natur – blir bedre
- Solide faglige prosesser hvor befolkningen involveres gir legitimitet

Store lokale variasjoner i artsmangfold og samfunn; effekter er ofte lokale

→ Avveininger i utbygging godt egnet for lokale beslutninger innenfor statlige rammer

~~Naturkrisen~~

Ganske god tilstand,
stabilt - i bedring

- Importert virkelighetsbeskrivelse
- Utvidelse fra konkrete problemer til generelt
- Mangelfulle/feilaktige forutsetninger og oppblåste skalaer
- Resirkulering av påstander

Konkrete problemer krever konkrete løsninger

- Geografiske områder
- Arter
- Store utbygginger må vurderes ekstra nøye

Naturens tilstand tilsier at vi i stort lykkes med å finne en god balanse mellom bruk og vern

Bilde: Ole Martin Wold, Statkraft.
CC: by-nc-nd

Takk!
hanne.sjolie@inn.no

